

pentru

MINTE, ANIMA SI LITERATURA.

Nr. 1 mi 2.

MERCURIU, 11. IANUARIE

1373

2

1856

Derimarea Ierusalimului*in anul 70 d. Chr.*

Dupa moartea Regelui Erodu, Romanii depredau asupra Iudiciloru o domnia cu totul arbitrară. Archelau fiulul celu mai mare alu lui Erodu, suptu titlu de Etnarcha, capetase cea mai mare parte din ereditatea tata seu; inse dupa 10 ani fu depus si esilatu de Romani. Dupa aceea apucara domnia procuratorii romani cei nesatiosi, pana candu Herode Agrippa I. fiulu lui Aristobulu, dela amicul si imperatoriulu romanu Caligula capeta trarchiile lui Filipu si Lysania, in urma si alui Erode Antipa. Claudiu lu mai darui apoi cu Judea si Samaria. Dupa moartea lui Erode Agrippa I, in tempulu minoretatiei lui Agrippa II, Judea era cadiura suptu domniea procuratoriloru romani; acestia prin arogantia si lacomia loru adusera pre Judei in desperatiune; dintre procuratorii romani celu mai stricatoriu si mai reu fu Gessiu Floru, despre care si romanii inca diceau cumca elu ar fi datu ocaziune la belulu Judeiloru, pentru ca se nu debueasca a responde asupra administratiunei sale celei scelerate. Suptu elu gema tier'a Judeiloru de bande de rapitori si ucidatori, cum si de profeti mentiuonosi. Sect'a strensucredinciosa a Fariseiloru era in deplena acceptare cumea se va areta Messia; pentruca ei tieneau legea, observau toti articlii aceleia cu cea mai mare rigore, ajunau multu, si se rugau si mai multu, pentru aceea se tieneau de Israeliti; forte pii, era nu de aceia, cari au sacrificatu lui Baal si Mooch si au ucisu profeti. Inse nu si-duceau amente de crucea, ce au redicat'o nici de acela, pre care lu crucifisera. Acumu fiendu asupriti prin pagani, cugetara ce se rescole asupra loru, sperandu cumca Ddieu au va lasa pre poporulu seu. Dar' ei restignindu

pre mantuitoriulu lumei, versara sange nevinovatu, si peata aceea debuea se o stearga prin o pena aspra.

Revolutiunea Judeiloru erupse mai antaiu in Cesarea Palestinei, de acolo se estense si preste cetatile si satele din tiera, in an. 66 d. Chr. Si intre Indei din tierile marginasie domnia o ferebere extraordinaria si fiendu ei pentru postu loru de dobanda, pentru sumetia si nerusinare stetea in ura tare mare la Romani, revolutiunea din Palestina era ore cumu unu presemnu, pentru inceperea unei persecutiuni infricosiate asupra Judeiloru din totu imperiulu romanu. Asia in Cesarea siriaca se ucisera 20,000 Judei, in Schitopolea 13,000, in Alesandria 50,000, in Damascu 10,000. s. a. Prin acesta amaretiunea Judeiloru din Palestina crescua pana la gradulu furiei; in Ierusalimu partidă revolutionaria suptu Elezaru dobandi precompunire, ca ucise pre Pontificele masimu, si pre multi barbati demni, si arse bartiile de detoria. Din tote partile alergara bande intr'acolo; costitutiunea vechia debuea se se schimbe cu o costitutiune democratica. Idumeii inca luara parte la revolutiunea Judeiloru. Soldatii lui Agrippa si ai lui Gessiu Floru debuira a se supune, si pre lenga capitulatiune fura macelati. Atunci venindu Cestiu, locotenentele de Sira, ocupă Bezetha si reterindu, fu batutu de Judei; acumu postu de bataia a Judeiloru nu mai cuoscea nece o margine, pentru ca credeau ca Ddieulu parentiluru loru e cu densiu.

Pre acestu tempu la Romani imperatia tiranulu Nero. Acesta vediendu ca rescol'a Judeiloru imbraca o facia de totu seriosa, tramese asuprale pre Vespasianu in 67 d. Chr, carele dela Antiochia in Sira strabatuse pana la Galilea; pre candu fuluseu Titu nevali din Egiptu. Iudeii facura o opunere desperata; dupa ce Vaspasianu ocupă fortareati

Iothapata, nu capeta nece unu captiv, afara de cateva mueri, pentruca Iudeii mai volira a se ucide ei insii pre sine, decatu a cadé prensi in manile Romaniloru. Conducatoriulu loru Iosefu, preutu si mai tardiu istoriculu acestei batai, fugi dinpreuna cu 48 Iudei in o fontana adunca; astfelu de fontane erau in stancele de varu a le Palastinei forte multe, si preste ogliada apei in tempulu celu mai vechiu se sapau pesceri laterali, cari in bataia sierbeau ca locuri de scapare. Socii lui Iosefu cei prensi aruncara sorte, se mora pre rendu, si acesta o continuara pana candu remase numai elu, si cu unu sociu al' sei in vietia; pre sociulu seu lu svatui se se dea in gratia Romaniloru; Iosefu fiendu dusu inaintea lui Vespasianu, dupa ce i profeti redicarea aceluia pre tronulu imperatescu. Iosefu conservatu ca presu.

Dupace Vespasianu de legionele din Mesia si Oriente fu chiamatu in contra lui Vitelliu, se duse in Italia si conducerea belului iudaicu o incredinta lu luu seu Titu. Acesta porni incetu catra Ierusalimu, locul bataliei, si lasa tempu la multe mii de Iudei, ca se se adune la serbarea pascieloru; atunci numai decatu fu impresurata cetatea cea plina de omeni. In 7 Maiu an. 70 d. Chr. se incepu asediarea. Ierusalimulu era forte tare atatu dela natura catu si prin arta; inse constantiei si artei belice a romaniloru nu se puteau murii oppune nici turnurile, ba chiaru nece insasi furia Iudeiloru. Prin asvirirea berbecului de arama care cumpanea cateva mii centenari, sfarmau petrute cele mai tari; balistele spargeau bucatl intregi de stanca; asia murulu de antaiu fu desplicatu indata. La 15 di dupa asedia, Romanii petrunsera prin murulu celu de antaiu; cinci dile dupa aceea prin al' doilea muru, dar' aici fura respinsi cu perdere. La a patra di dupa respingere, si-indreptara ataculu asupra fortaretiei Antonia, carea apera purtea acesivera a Beserecei. Dupa o osteneala nespusa si cateva perderi le sucese asaltulu asup'a acestei intaritari. Iudeii si-consideran pucinu viatia, numai deca putea face dauna romaniloru. Dar' acestia steteau inde-reptulu siantiuriloru sale si Iudeii de multeori nu poteau a nimeri; pre candu ei diu contra pre acestia, prin aruncaturi cu totu felulu de instrumente belice i raniau si ucideau. Cetatea mai era inca

cuprensa si cu luptele conducatoriloru iudaici. Eleazaru, Ioane si Simeone; in decursulu acestoru lupte isbutira foceri, care consummara o parte din provianturi. Acumu indata se senti lips'a midiloce-loru vietiei; de aci urma o fomete carea consuma vietia la mai multe mii de Iudei. Dupa insemnarea lui Iosefu, pana la 1. Iuliu pre o sengura porta se aruncara afora pan' in 115000 cadavre; sortea acesta i ajunse mai vertuosu pre cei seraci, cari n'aveau nece o rudenia, ca sei inmormenteze. Dupa marturisirea desertoriloru iudaici fura aruncate 600,000 cadavre preste murii cetatiei. Cu tote aceste opunerea Iudeiloru nu si-perdu din putere; insedaru i ambia Titu cu gratia deca se voru sumpune; insedaru demanda a se ucide cateva mii din cei prensi, pentruca se bage frica in ceialalti Iudei; ei remasera cerbicosi, si asceptau pre Mesia. Dupace atacá Titu besereca, in 6 dile nu putu opera nemicu la fundamentulu porticului reseriteanu al aceleia; atunci militarii dedere focu cetatiei si o asaltara cu scari. Iudeii in strentorarea asaltulu dintru inceputu nu bagara samea de focu, pan' candu acela se incinse dela unu edificiu la altulu; in acestu tempu Romanii strabateau inainte ucidiendu. Unu militariu romanu dede focu si beserecei, carea asemene incepu a arde; insedaru demandá Titu a o stenge; caci foculu se incinse preste totu si consuma intregu edificiu celu pomposu; 6000 Iudei asceptau in culmea beserecei miracululu, care se i mantue din nevoia cea mai estrema; dara perira si ei ca toti cei alti operatori ai beserecei, in 9. Aug. Totusi cateva mii furi-bundi se mai tienura in cetatea superioare pan' in 11. Septemvrie, candu desperanduse si accia, parasira turnurile intarite si murii, si cautara in fuga mantuintia. Romanii si continuara mecelulu fora crutiare, pana candu se ostenira. Tota noptea si in diu'a urmatoria arse Ierusalimulu. Asia cetatea santa apuse in flacari si in sange; numai trei turnuri ale lui Erode mai remasera standu, pentruca posteritatea se recunosca, ca ceintaritari gigantice ocupara Romanii. Preste unu milionu Iudei perira prin fomete si arme; 97,000 fura prensi, si parte tramesi ca se lucre la mine, parte venduti ca selavi, seau espusi in cercu in contra animariloru selbatice si a gladiatoriloru. Inca si acum mai sta arculu triumfalu, prin carele Titu cu armata sa cea invingutoria intrase in Roma. Se mai afla inca si banii taiati in memori'a acestui evenimentu, pre

*) Balliste se chiama instrumentele, cu care in vechime se spargeau murii.

cari se reprezintă o muiere plangându și sîdindu cu capu plecatu supu unu arbore de finicu, și dedesuptu aveau inscripțiunea: I u d a e a c a p t a .
1855.

D. I. I. R u s u .

DIN NOTIȚILE STATISTICE.

але принцълі Ніколае Свѣдъ дела 1852.

КАПЪ III.

Деспре продктели Молдавіеі.

Молдова, фъръ дѣ а фі ашезатъ дн вътерѣл климателор рѣчи, есте рѣглатъ аконеригъ къ пѣвъ дн върѣл знеі пѣрді а ашлѣи че ціне де ла треі пѣвъ ла чінчі лѣні. Продктели сале се кѣрпндѣ дн фелікріле афлѣтоаре дн церіле речі ші дн ачелеа але климателор стѣпнѣрате. Дн днпѣрѣдіа вѣдеталъ, се тѣрѣінескѣ де зна парте, дн те-стѣакѣнѣ, томізі ші шпеапѣні; ші де алта дн віе ші понѣноі. Родіѣл, масліѣл, портокалѣл, сто-кѣнѣл, нѣ потѣ се тѣрѣаскѣ дакъ нѣ ворѣ фі адъ-постіді дн тіміѣл ернеі, кіарѣ ші віеа арѣ пері дакъ нѣ і сѣрѣ арѣнка зѣл стратѣ де цѣрѣл дн лѣна лѣі Октомаріе че о фѣреште де глнцѣреа вълѣрлілор речі. Днпре череале нѣтаі грѣл ші сакара, каре сътѣнате тоатна сѣферѣ аспрїміле ернеі, ші дѣкѣ ші ачегеа тѣрѣескѣ коперіте къ пѣвъ.

Дн днпѣрѣдіа аніталъ се гѣсескѣ маі тоате фелікріле афлѣтоаре дн чеалалѣ парте а Евро-пѣі. Насѣрїле тѣрѣкѣтоаре сътѣ къ дѣвелшѣгаре; сігарїі сосескѣ дн лѣна лѣі Маргіе; векаділе дн-дате дѣнѣ ачегеа, пренелїде ле ші крїстѣіі не ла сѣрѣшїѣл лѣі Аурїле; днпре ачеге пѣсѣрї тѣр-кѣтоаре нѣтаі пренелїда маі рѣшѣне дн царѣ ші фаче зѣна сѣл дозе клочїтѣрї.

Днпѣрѣгара векаділор се тѣтїлѣ дн Ізліе дн Августѣ, пренелїділе дн Август дн Септем-прїе, ші сігарїі дн Октомарїе; пѣсѣрїле ачатїе прекѣт ші ачеле рѣнарїде, пѣрѣсекѣл дѣра дн вър-сѣл ернеі; нѣтаі сіогѣра погѣрїѣка чѣвнїе, че есте кѣпосѣтѣ дн Молдова, рѣшѣне дн царѣ, дѣсѣ ернеле преа дѣсѣрї дн днпѣрѣдіеазѣ соїѣл. Мѣндіі че дѣнїѣл шѣрїїнеа Трансїлванїеі сътѣ днпѣрѣдіі де зрнї, де черѣі, де віерї, де кѣ-прїоар, де кѣкомі сѣлварїї ші де гѣнѣнїе. Тѣ-рѣгоареле сътѣ рѣре ші нѣ сътѣ вътѣшѣтоаре, Пѣнїтї се скотѣ дн Дѣлѣреа, дн рїрїле че рї-

реазѣ дѣра ші дн іазѣрї. Днпре пѣнїтї дн Дѣ-пѣреа се дѣсѣтѣлѣ моронѣл ші нїсетрѣл, днпре чеї дн рїзрї, нїсетрїі ші пѣстрѣвіі: дѣсѣрѣшїтѣ іазѣрїле аз днпре алѣ пѣнїте ші кранї, шїгїчї, шалѣл ші рачї.

Апеле въхпосе кѣрпндѣ о тѣлїдїме де лїаї-торї, дн каре се еспѣрѣтѣзѣ о дѣсѣтѣнѣтоаре парте.

Днпре інсѣйте пої нѣ вомѣ арѣга де кѣтѣ по ачеле че аз о днрїзрїре асѣпра соартеі омѣлї, аша сътѣтѣ: гѣндачїі, каре адесѣорї деспоаїе прїмѣ-вара арборїі родїторї де фѣрѣзеле лор дндатѣ че даз; лѣкѣстеле каре дн порочїре нѣ віѣз де кѣтѣ дн рѣстїпѣрї рарї сїре а котронї сѣчершѣрїле; кѣрѣвѣшїі че тае пѣлѣтеле челе тіпѣре ші фѣрѣ-зеле де віе не знде потѣ арѣнѣе. Днсѣрѣшїтѣ зѣл соїѣ де гѣндачї каре, дн аніі кѣндѣ пѣоїле сътѣ рѣре, сѣтѣ сѣкѣл грѣнѣтелѣ днпїнѣте де а дѣспїка ші факѣ сѣ піарѣ спїкѣл. Скорпїеа шї алте інсѣкте венїпосе кѣвенїте климателор калде нѣ се афлѣ дн Молдова.

Пѣтѣпѣлѣ Молдовеі де шїі вогатѣ дн лївѣлї, дѣсѣі департе де а фі вестїтѣ прїн фѣрѣктели сале; рѣпеле ші тереле сътѣ фѣрѣктели челе маі къ дѣвелшѣгаре ші челе маі котѣне. Мереле дом-пѣнїтї сътѣ челе маі дѣсѣтѣнате прїн шѣрїшеа ші фѣрѣтѣседа лор, чїрѣнѣле ші перїле каре дн че дн че се маі дѣвѣлѣтѣдѣескѣ, се сокотѣ де адоза тѣнѣ; дѣсѣ дн дѣперѣ фѣрѣктели пѣз ачел гѣстѣ ка дн церїле знде клїма лї есте маі фаворавїлѣ. Флорїле, лѣгѣтеле ші кіарѣ карнеа аніталїлор сѣ-фѣрѣ ачѣастѣ днрїзрїре, каре рѣстрїнде факѣлѣ-діле лор тірѣсігоаре сѣл гѣстоасе.

Молдова продѣче віѣз де калїтате вѣлѣ. Под-горїїле Одовештілор, але Котнарѣлї ші Хѣнїлор сътѣ фїаїмоасе. Продѣкѣл лор кѣндѣ есте кѣ-тѣтѣ ші віне пѣстрѣтѣ, поате сѣ се алѣтѣрѣзе къ віпаде ле Рїнѣлї. Аніталїле дѣместїче сътѣ дн-зѣстрѣте къ зѣл накарѣтѣрѣ вѣлндѣ, челе карне-тѣл-кѣтоаре, прекѣт: лѣнїі нѣ аїзїѣлгѣ градѣл крѣзі-теї че лї се дѣсѣшѣнїте; нѣтаі дн тіміѣл знеї ернї асѣре ші дѣделѣнѣгѣтѣ, хѣмесїді де фоаме, ші се арѣнкѣ асѣпра вре зѣлї дѣрѣтѣлѣ сіогѣратїѣл.

Ачеге оверѣвдіі дѣперале ші кѣрпнїзѣтоаре, сътѣ зрѣмате де о поменклатѣрѣ де продѣктели челор треі днпѣрѣдіі кѣпосѣтѣге пѣлѣ асѣтѣзі дн Молдова. Ачѣастѣ поменклатѣрѣ есте де Domnia Medic ші Колонел Чїхакѣ, фогѣл профессор де Історїеа Натѣрѣл лѣ Академіеа дн Ізмі, ші зѣна дн ачѣїа че аз контрївїтѣ маі тѣлѣтѣ ла фондарѣа

иши кабинетъ че кзиринде асгъзи тоате animalie ши продъктеле кпоскъте але пъмънтъли Молдо- веі преку ши маі маате продъкте стрейне кпъ- тате prin skimbъ.

ПРОДЪКТЕЛЕ МОЛДАВИЕІ

din

Къ те ши треі имперііле патъреі.
I. animaliele.

Сгъгътоаре.	Mamalia.
Кънеде	Canis.
Лъпл. C. Lupus.	Вълпеа. C. Vulpes.
Мжда.	Felis.
Мъда сълватикъ.	F. Cattus.
Ждеръл.	Ръсел. F. Linx.
	Mustela.
Dixorъ de касъ.	M. Foyna.
	Латисл. M. Putorius.
Bidpa.	Lutra.
Bidpa вългаръ.	L. Vulgaris.
Ърсъл.	Ursus.
Ърсъл тохорът.	U. Arctos.
Бърскъл.	Meles.
Бърскъл вългар.	M. Taxus seu vulgaris.
Аричизл.	Erinaceus.
Аричизл европеекъ.	E. Europaeus.
Шоаричеле дъ вот аскъдигъ.	Sorex.
Къртица.	Talpa Europoea.

РОЗЪТОРЕЛЕ

Веверіца.	ROSOSES.
Веверіца роміе.	Sciurus.
Веверіца сръ саз негрічоасъ.	S. Vulgaris.
Шоаричеле.	Mus
Шоаричизл пестригъ.	M. Cricetus.
Гъзганъл кълтор.	M. Vulgaris domesticus.
Шоаричеле де пдъро.	M. Sylvaticus.
Хипздезл.	Hypodeus.
Хипздезл де къмп.	H. Arvalis.
Хипздезл амеівиатіа.	H. Amphibius.

Епъриде.	Lepus.
Епъреде де къмп.	L. Timidus.
Епъреде де моск.	L. Cuniculus.
Ліліакъл.	Vespertilio.
Ліліакъл вългар.	V. Vulgaris.

РЪМЕГЪТОАРЕЛЕ.

Бозл.	RUMINANTIA.
Бозл domestic.	Bos.
Капра ши оаіа.	B. Taurus.
Антилопе.	B. Bubalus.
Антилопе хоръада.	Capra.
	Antilope.
	A. Rupicapra.

Червъл.	Cervus.
Червъл Елаф.	C. Elaphus.
Калъл.	Къприора. C. Capreolus.
Асинъл.	Equus.
Поркъл селватик.	E. Asinus.
Поркъл domestic.	Арег.
РЪНАРИЦЕЛЕ.	Porcus.
Вълтъръл.	ACCIPITRINAE.
Вълтъръл тохорът.	Vultur.
Вълтъръл сръ.	V. Fulvus.
Фалкопъл.	V. Cinereus.
Фалкопъл de mare саз	Falco.
Фалкопъл Islandic.	Пажъра. F. Albicila.
Фалкопъл хълъб.	F. Candicans.
Фалкопъл шърпілор.	F. Palumbarius.
Ълеза вьпътъ.	F. Serpentarius.
Биндереъл.	F. Cyaneus.
Бъфна.	F. Aesalon.
Бъфна алко.	Strix.
Бъфна скопъ.	S. Bubo.
	S. Aluco.
	S. Scops.
	Къкъвеіка. S. Noctna
	Templorum.

КОРБИЛОР.

Лъпл врьвілор.	Lanius aut Pica graeca
Лъпл врьвілор чел mare.	L. Excubitor.
Л. врьвілор чел мик.	L. Minor.
Л. врьв. не спінар пошіетік.	L. Spinatorquus.

Корвъл.

Корвъл de арътъръ.	Corvus.
Чоара неаргъ.	C. Frugilega.
Станка.	C. Corone.
	Чороізл. C. Cornix.
	Monedъла.
Кодофана.	Pica.

Гайда.	P. Glandaria graculus.
Дътвръванка.	Coracias.
Дътвръванкъ гаръла.	C. Garrula.
Дътвръванка ориенталъ.	C. Orientalis.
Галгъръл.	Galbula.
Галгъръл галъб.	G. Flava.
Гразъл.	Sturnus.
Гразъл вългар.	S. Vulgaris.

КЪНТЪТОАРЕЛЕ. PASSERES SEU OSCINES.

Мерла.	Merula.
Мерла неаргъ.	M. Atra.
Мерла де апъ.	Стъръзл. M. Turdus.
Принъторъл де мъште.	M. Aquatica.
Принъторъл де мъште	Muscicapa.
чепшиз.	M. Avicula Cinerea.
Прин. де мъште негръ.]	M. Avicula atra, muscis
	vesci solita.
Привігитоареа.	Luscinia.
Окїи возлзі.	L. Troglodyta.

Прів. de анъ.	L. Turdina.	Търтреаса.	C. Turtur.
Пентъвншъ.	L. Phoenicurus.	ГЪНИМЕ.	GALINAE.
Кодоватъра.	Motacilla.	Гъна de пѣдъре.	Тетрао.
Kod. альб.	M. Alba, Kod. галънъ.	Къкошъа сълварик.	T Urogallus.
Kod. nearгъ.	M. Lugubris.	Гъншъа.	T. Gallina Corillorum.
Чокърліа.	Alda.	Ірѣнка.	T. Bonasia.
Чок. de кѣмп.	A. Arvensis. Чок. кѣкзегъ A. cristata.	Пѣтрънїка.	Perdix.
Пїгїоїзл.	Parus.	Пѣтр. ченшїе.	P. Cinerea. Препелїга P. Coturnix.
Пїгїоїзл mare.	P. major aut fringillango.	Пїкереа.	Numida.
Пїгїоїзл вѣшт.	P. Coeruleus.	Кърканъа къкошъ пѣн.	Gallo-Pavo.
Пїд. Pendzaina.	P. Pendulinus.	Пѣвнъа.	Pavo.
Пїд. къ коада зѣнъгъ.	P. Caudatus.	Пѣвнъа вългар.	P. Vulgaris.
Пресъра.	Emberiza.	Пѣвнъа аль.	P. Alba.
Пресъра сѣрѣ.	E. Milliaris.	Къкошъа.	Gallus.
Пресъра галънъ.	E. Citrinella.	Къкошъа зрїеш.	G. Giganteus.
Пресъра de грѣдїнъ.	E. Sepiaria.	Къкошъа кред.	G. Crispus.
Пресъра de мѣте.	E. Montana.	Дрокіеа.	Avis Tarda.
Кокотраостес вогъ.	Coccothraustes.	Дрокіеа вългаръ.	A. Tarda vulgaris.
гросъа.		Спъркоаїка.	A. Otis minor.
Богъгросъа.	Fringilla.	Нагъцъа.	Charadrius.
Вравїеа de касъ.	F. Passer.	Нагъцъа вългар.	C. Vanellus.
Вравїеа de кѣмп.	F. Montana.	Къкоара.	Grus.
Стїглещъа.	F. Carduelis.	Къкоара ченшїе.	G. Cinerea.
Локїеа-Папагалъа de брази.	Loxia.	Къкоара вергърѣ.	G. Virgo.
РЪНДЪНЕЛЕЛЕ.	HIRUNDINES.	Кокостърїкъа.	Ciconia.
Ръндънеаса.	Hirundo.	Кокост. аль.	C. Alba. Кокост. пергъ.
Рънд. de даръ.	H. Rustica. Рънд. de касъ.	Лопъцїка.	C. Nigra.
Лѣстѣнъа.	H. Riparia.	Бѣтланъа.	Platalea.
Ръндънеаса de zidїри.	Cypselus.	Бѣтланъа аль.	Ardea.
Ръндън. de zid анъс.	C. Apus.	Б. ченшїе.	A. Cinerea major.
Капрїмъагъа.	Caprimulgus.	Б. ромїетїк.	A. Purpurea
Капр. de Европа.	C. Europoeus.	Б. mare аль.	A. Egretta.
АКЪЦЪТОАРЕЛЕ.	PICULAE	Б. тїк аль.	A. Garzetta.
Прїгоареа.	Megops.	Бъхаїзл.	A. Stelarius aut Buttorius.
Прїгоареа вългаръ.	M. Apiaster.	Б. de поапте.	A. Nycticorax.
Пѣпъза.	Upupa.	Б. пергъ вългар.	A. Nigra vulgaris.
Пѣпъза Епопс.	U. Epops.	Бѣтланъа аль.	A. Alba.
Къкъа.	Cuculus.	Бѣтланъашъа.	A. Minuta.
Къкъа европїенск.	C. Canorus seu Nostras.	Ібіс.	Ibis.
Чокъпътоареа.	Picus.	Ібіс кастанїс.	I. Falcinellus.
Чок. nearгъ.	P. Martius. Чок. верде.	Нѣмєнїс.	Numenius.
Чок. пестрїцъ. mare	P. Major, Medius,	Нѣмєнїс търнат.	N. Arquatus.
тїжлочїе, тїкъ.	Minor.	Бекацъа.	Scolopax.
Ізпєс.	Jynx.	Бекацъа дѣветшїен.	S. Gallinago.
Ізпєсъа торквїла.	J. Torquilla.	Бекацъа моршїен.	S. Gallinula.
Порътварїї.	Columba.	Трїнга.	Tringa aut Glareola aut Cinclus.
Порътвѣа Палъмъс.	C. Palumbus.	Тотанъа.	Totanus Glottis.
Порътвѣа Енас.	C. Oenas.	Гъна de mare.	Glareola.
Порътвѣа вѣшт.	C. Livia.	Крїстеїзл.	Rallus genistarum aut Ortyx gometra.

Крѣстѣла де апъ. R. Aquaticus.
 Гѣйна де апъ. Fulica aut Galina
 aquatica.
 Лешѣа вългаръ. F. Vulgaris.
 Лешѣа рошиетѣкъ. F. Columbus.
 Рѣндънеа де море. Sterna.
 Рѣндънеа де море вългаръ. Sterna hirundo.
 Рѣндънеага негрѣчоасъ. S. fuliginosa.
 Пѣскарѣл. Ispida nostras aut Alcedo
 fluviatilis.

Пѣскар але. I. Argentea.
 Гѣпска. Anser.
 Гѣпска вългаръ. A. Vulgaris.
 Гѣпска сълватѣкъ. A. Ferus aut silvestris.
 Левѣда. Cygnus.
 Кѣкова. C. Ferus.
 Раца. Anas.
 Раца воташь. A. Boschas aut Sylvestris.
 Готка. A. Vera aut torquata.
 Раца тѣкъ. A. Minor.
 Раца тѣрчеаскъ. A. Moschata.
 Раца неагръ. A. Nigra.
 Батка. Pelicanus.
 Батка але. P. Onocrotalus.
 Карво. Carbo.
 Кѣфѣндачѣл. Columbus.
 Кѣфѣндач. зрекетъ. C. Major Cristatus.
 Кѣфѣнд. арктик. C. Arcticus.

АМФИБИЛЕ.

Броаска цѣстоасъ. Testudo.
 Броаска цѣстоасъ гречеаскъ саз де зскаг. T. Graeca.
 Броаска цѣстоасъ де апъ. T. Fluviatilis.
 САБРИ. SAURI.
 Шопѣрла. Lacerta.
 Шоп. ченъшиѣ. L. Cinerea minor.
 Шопѣр. верде. L. Agilis aut Viridis.
 ШѣРНИ. SERPENS.
 Небенѣнос. Coluber.
 Колъвер леѣ. C. Levis.
 Колъвер патрѣкс. C. Natrix.
 Шѣрпеле де апъ. Hydrus.

БАТРАХИ.

Нѣпѣрка. BATRACHII.
 Нѣпѣрка пѣтатъ. Salamandra.
 Нѣпѣрка де апъ. S. Maculosa.
 ФѣРЪ КОАДЪ. SINE CAUDA.
 Брѣска де ѣрвѣ. Hyla.
 Броатѣкъл. H. Arborea.

БРОАСКА.

Броаска перде. R. Esculenta aut Viridis.
 Броаска де апъ. R. Aquatica.
 Брѣска рѣчоасъ. Bufo.
 Бр. р. ченъшиѣ. B. Cinereus.
 Бр. р. фокоасъ саз Бомбина. B. Igneus.
 (Ва зрѣа.)

Iamii, 16. Dec. 1855.

ДОМЪЛЪ МЕЪ!

Дн епѣстола mea din Londra, 2. Septembrie 1855, в'ам днштинатъ не скъртъ, къ ам възвѣтъ дн бѣблиотека Bodleiana de ла Оксфорд, Тетра вангелѣл скрѣкс де монахъл Гаврѣла ла анъл де ла Фачереа лѣтеѣ 6937 (адекъ 1429 дънъ Хр.) дн Монастерѣл Неамѣкъл din Moldavia, пентрѣ Домълъ Александър ши Доамна Марина, де не каре ми ам лѣтѣ ши потѣде. Дни наре рѣкъ къ скъртѣмеа тѣмнълѣ не т'аъ ѣертѣт агънѣ а вѣ скрѣтѣи тѣлѣ, къ амъ фѣ мълдъшѣтѣ, къ парте вѣрѣосѣтѣеа знора, парте амъ фѣ тѣѣтѣ алтора дрѣнѣл де днѣ чѣде чѣлѣ де чѣлѣ лѣксѣнѣ.

Еатъ акъмъ вѣ трѣмѣтѣ знеде дн потѣде че ми ам пѣтѣтъ лѣа, ши дакъ ле сокотѣдѣ а фѣ де ѣнтерѣкс, тречѣдѣле дн фѣлме Dania вѣсѣрѣ.

Дн анъл 1854, Домълъ Епѣкс О. Коксе, А. М. ѣновѣблиотекѣрѣл бѣблиотекѣ Bodleiana din Оксфорд комѣксе зѣн каталогъ де манъскрѣптѣле че се афѣл дн ачеа бѣблиотекѣ. Дн партеа а треѣа трѣкъ манъскрѣптѣле гречѣнѣтѣ ши лѣтѣнѣтѣ амъ пѣмѣте Канѣвѣчѣанѣ. Ла парѣна 105, пѣтерѣл 122, дѣсетѣмъ:

Карте лѣзрѣкъ не мемѣранъ дн фѣлѣ, 312 фѣлѣ, скрѣкс ла анъл 311Z (адекъ 6937 де ла Adams, саз 1429 де ла Хрѣстоа) къ шѣна зѣнѣ кълѣгѣрѣ а пѣме Гаврѣла, дн Молдаѣа. Чѣде партеа евангѣлѣи провѣзѣте къ тѣлѣрѣле канѣтѣлѣрѣ, сѣтарѣле Теѣфѣлакѣ, ши лѣстрѣте къ ѣмѣцѣнѣле евангѣлѣшѣлѣрѣ.

Не тарѣне се афѣл трѣдѣчереа гречѣскѣ а евангѣлѣлѣрѣ скрѣкс де о шѣлъ дн тѣмнѣрѣле маѣ дн кѣче. Ла ачѣстеа се адалѣе сѣнаксѣрѣлѣ мѣнолѣрѣлѣ, ши алѣле де фѣлѣлѣ ачѣста. Не фѣда дѣнаѣте се афѣл о потѣдѣ асѣра ма

пскриптѣлѣи дн лимва италианъ каре сѣлъ аша:*)

„Евангелиа дн лимва илѣрикѣ, сѣлъ скриет дн Молдовалахиа дн ordinea Domnei soției lui Alexandru la anul 6637 дн 13. Martis, Je sнз Monachъ, anume Gavriilă fiila lui Brîh, дн sнз monasteris ce се цине де Церманѣа. Literige sнжт фбрте фр-тѣсе, днсѣ еспресивнеа вариѣзѣ тѣлѣ, маї дн фекаре линѣ, аша дн кѣтѣ нѣ сѣ пѣге днцелѣре де кѣтѣ нѣтаї де кѣтѣрѣ чеї че кѣносѣкѣ преавине лимва рѣсѣекѣ шї копирисѣлъ евангелиѣї. Dioperinda apoi се афлѣ дн idiomъ, кѣчї ачѣсга се депъртѣзѣ де idioma рѣсѣекѣ, прѣкѣтѣ се депъртѣзѣ idiomа тосканѣ де чеа венецианѣ. Снжт тотѣ ачѣлѣ кѣвинте, днсѣ нѣ снжт респикате тотѣ дн ачѣлашї modъ. Orthografia е dиверсѣ дн фбрте тѣлѣ докѣрї, шї де ла ачѣсга атѣрїтѣ dиверсїтатеа пропѣнѣї. П. Е. „Все мне предака сїат,“ се афлѣ скриет дн евангелиѣ „Всїа мнїе предана сѣт,“ (**)

Ла фекаре евангелиѣ се адавѣ свѣтлѣсем-пареа авторїзлї. Чеа дела фїнїтѣлѣ кѣрїї снжт аша :

**БЛГО ИЗВОЛѢНІЕМ. ШЦА. ИНА ОУЧЕНІЕМ СНА-
И СВЕРШЕНІЕМ СТГО ДХА. ОУИНУСИ ТЕТРА-
ВУГЛЪ.**

**ВЪ ДНИ БЛГОУЧЕСТВА № ХО ЛЮБИВАГО ГНА
ІѠ АЛЕКСАНДРА ВОЕВОДИ. ГОСПОДАРЪ ВЪСІИ**

*) Catalogi Codicum Manuscriptorum bibliothecae Bodleianae. Pars tertia Codices graecos et latinos Canonianos complectens. Confecit Henricus O. Coxe. A. M. Hypobibliothecarius. Oxonii 1854. — Pagina 105 Numero 122. Codex Illyricus membranaceus in folio. ff. 312. anno 3045 (1429) manu Gabrielis cuiusdam Monachi in Moldavia exaratus Evangelia quatuor titulis capitum, Theophylacti argumentis et imaginibus Evangelistarum pictis Mustrata, nec non Versione graeca quoad Evangelia, in margine, manu recentiore scripta. Subjiciuntur synaxarium, Menologium, et alia ejusdem generis. Praemissa est notitia de codice, italice scripta, quae incipit:

**) L'evangelio in lingua illirica fu scritto in Moldovalachia per ordine dela principessa moglie d'Alessandro, l'anno 6637 13. Marzo, da un certo Gabriele Monaco, figlio di Urih, in un convento appartenente alla Germania. Li caratteri sono di una eccellente perfezione, però nell' espressione molto differenti, quasi in ogni riga, cosicche non puo essere intelligibile che da piu pratici della

**ЗЕМЛІ МОЛДОВАХІСКОИ. И БЛГОУЧСТИВОИ
ЕГО ГАДИ МАРИНЦИ. ЕЖЕ ОНАЖЕЛАНТЕ. МЗРА
ЖДЕГШИСА ЛЮБВИ. ХВЪХ СЛОВЕЗ РАЧИТЕЛ-
НИЦА. ПЕТЦАТЕЛНО ДАДЕ ИСПИСА ТО БЛЪ
ЗЦАЪ.**

**И СВЕРШИСА МЦА МАРТА ВЪ ГИ ДНЪ.
РАКОМЪ ВАВРІИЛА МОНАХА СНА ОУРИКОВА. ИЖЕ
ИСПИСАЛЪ ВЪ НКМѢНОМ МОНАСТѢРИ.**

О тѣлѣ modertъ аз традѣсѣ ачѣсга дн лимва италианѣ прѣкѣтѣ, зрѣмѣз: „Кѣ винѣкѣвнѣта-реа тагѣлѣ, днвѣцѣтѣга фїзлѣ шї деплїнѣреа снїрїтѣлѣї снжтѣ сѣлѣ фѣкѣтѣ ачѣсѣ тетравангелиѣї не тїмѣлѣ дрѣптѣ крѣдїнѣїосѣлѣї шї еллавиѣосѣлѣї Domnъ Ioan Alexandru Voivoda, Domnъ а тотѣ деарна Молдовалахїѣї, шї аз крѣдїнѣїосѣї сале содїѣї Марїна, каре апрїнѣсѣ фїндѣ де амѣреа кѣвинтелѣрѣ лѣї Хрїстѣсѣ, аз повѣтїзѣ ка сѣ се скриет ла ашлѣ 929 лѣна лѣї Martis дн 13 зїлѣ, кѣ тѣлѣ лѣї Gavriilă monachъ, фїзлѣ лѣї Brîho, карелѣ скриетѣ дн четѣтеа Vanimesco.“ (**)

Maї сѣлѣ кѣвинтеле вѣ неамѣскомъ Monastiri (дн Monasterisлѣ Neamцѣлѣ) сѣлѣ традѣсѣ, in un-convento appartenente alla Germania (дн sнз monasteris че се цине де Церманѣа), аїчї се дѣкѣнїѣзѣ кѣ лїтѣре латїнѣ, дарѣ apoi monasterisлѣ се прѣфачѣ дн четѣте. Ачѣсга dade motivъ знїї четїторїѣ сѣ днсемнезе кѣ плѣтѣлѣлѣ не ачѣсгашї наїнїѣ: „Oare unde се афлѣ четѣтеа Vanimesco? Ла каре респѣнде тотѣ елѣ: „Кѣ проваїїтѣте ла

lingua Russa e dell' istoria dell' evangelio, e la differenza consiste nell' idioma, come differente e l'idioma toscano dallo veneziano. Vi sono le stesse parole, ma non espresse ugualmente. L' orthografia in moltissimi luoghi e differente, e da questa dipende la differente pronunzia, p. e. vse mne predana siat. nell' evangelio e scritto vsia mne predana sut.

*) Colla benedizione del Padre, dottrina del Figliuolo, e perfezione dello Spirito santo. Si e fatto questo Tetra-vangelio nel tempo dell' ortodosso e divoto Padrone Gio. Alessandro Vajvoda (Palatino) Padrone di tutta la Terra Moldavo-Valaca e dela fedele sua moglie Marina, la quale accesa delle parole di Cristo, supplicando: ha voluto che sia scritto. Anno 929 compito nel mese di Marzo il giorno 13-colla mano di Gabrielle monaco, figlio di Uricova, ill quale scrisse nella citta di Vanimesco.

Bidins. — Дн валътареа литерилоръ къриллече май
свс се лъѣ д дрептъ 600, аичи се іеа дрептъ 400.
Дін ачестъ дін зрмъ се dedesse фалсълъ реска-
татъ центръ аниі де ла Христосъ, кзмъ се аолъ
днсемпатъ тотъ не ачешаші націнъ.

Аниі Ереі гречилоръ 6437

Свѣтраѣ 5508

Рѣтжне 929

Евангеліа дінтѣз де ла Матѣіз днчешо аша:

ЄЖЕ ТѢ МАТѢА СТОЕ ЄУГЛІЕ.

КНИГА РОДІТѢА ІУХѢА СНА ДѢА СНА ДѢРА-
ІМАКЪ ДѢРАІМЪ РОДИ ІСАКА.

ЧѢА ДЕ ПЕ ЗРМЪ ДѢА ІОАН ДНЧЕПЕ АША:

ЄЖЕ ТѢ ІОАННА СТОЕ ЄУГЛІЕ.

ВЪ СТАМ И БЕЛІКАМ НЕДАМ ПАСУХИ.

ВЪ НАЧАЛО БѢ СЛОВО, И СЛОВО БѢ КЪ БСУ,
И БѢ БѢ СЛОВО. *)

Кредемъ къ есте де пріосоз де а контінза
тестълъ май департе, четиторіалъ ва оі дн старе
съ жѣдече дін ачестеа деспре валбреа манскріп-
талі днтрѣз. А. Т. Л.

*) Бнеле слове тревзіав се вѣпъ не деаспра, чѣа
че дн тінаріз нъ се потѣ вѣне репродѣче. Р.

ВЪДЪВА ДІН КІНА.

Коло'н цѣара, знде креште
Кіпаросълъ пѣпъ 'н порѣ,
Знде крѣнълъ днлореште
Днтрѣз авъ де дѣв орі; —

Знде леѣеа ле прескріе,
Ка не тордї сѣ'ї пѣпъ 'н рога,
Ші не вѣдѣвъ де вѣе,
Дзпъ соуъ, с'о арзъ 'н фокъ;

О фетїдѣ ка ш'о флоре,
Дзпъ-зпъ омъ се тѣрїтѣ,
Чѣ кз тотъ, чѣ'ї не свѣт сѣре
Май крѣделъ, о тортѣрѣ.

Кзі спѣне а сеа дѣрере,
Дѣла чѣне черѣ свѣтѣ,
О'днѣмна, ка дн тѣчере,
Еа с' аскѣте де вѣрѣватъ.

Дн вѣсадъ лѣтжнѣтѣсѣ
Еа гїмпъ лѣпъ пѣте-аръ оі дѣсѣ
Деакъ фѣвреа чѣа перѣбѣсѣ
Не соуъ нѣ'ї ларъ оі репѣсѣ.

Дѣчї се фѣче прегѣтїре,
Ка сѣ арзъ не вѣрѣватъ,
Еар' фетеїа 'н вълъ свѣдїре,
Прївѣгїа пѣднчетатъ.

Еа штїе кзм сѣ се порте,
Навеа темере де локъ,
Сѣ 'нкіна влжндъ крѣдѣ сѣрте,
А тѣрї де вїе'н фокъ.

Версѣ спре лѣдѣ'ї ресѣпъ,
Еа се'нвракѣ маїестосѣ,
Ші стѣ гѣта, ка с'о пѣпъ
Не чѣлъ рога де Кіпаросѣ;

Квѣтетжндъ, к'а оі скѣтїтѣ
Де сѣферїнде лѣтештї;
Ш'а трѣ май фѣрїчїтѣ;
Лѣпъ спїрїте черештї.

Мѣлїтїе де омъ с'адзпъ,
Сѣ'ї сїсте ла торжнѣтѣ; —
Днчѣпъ преодїї сѣї спѣпъ;
Кѣ трѣжндъ де пре пѣтжнѣтѣ,

Ва сѣ'шї аоле и чѣеа лѣте,
Еаръ'шї не ачестѣ вѣрѣватъ. —
„Чѣ фелїс, ез де ал лѣї пѣте,
Нїчї дн черѣрї п'атѣ скѣнѣтѣ?"

Ардѣдї рогаъ фѣрѣ шїне,
Клѣчї кз-зпъ тіранъ нїчї дн раїс,
Фїз-аколо кѣтѣ де вїне,
Нѣ воїескѣ, сѣ май амъ траїс!"

D. Алвїон.